

Оксана Пальчук,
к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку,
Кіровоградський національний технічний університет
м. Кіровоград
Наталія Нечай,
к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку,
Кіровоградський національний технічний університет
м. Кіровоград

РОЗВИТОК НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ КОМПОНЕНТИ ПІДГОТОВКИ БУХГАЛТЕРІВ

Глобалізаційні процеси розвитку світового господарства, інформатизація суспільства, жорстка конкуренція на ринку, спричинили докорінні зміни у вимогах до професії бухгалтера. Ведення бізнесу в сучасних умовах висуває підвищені вимоги до якості інформації, яка повинна бути пристосована до запитів користувачів. А тому завдання бухгалтерської служби сьогодні - формування якісної, достовірної і повної інформації про діяльність підприємства та її результати. Правильне використання цієї інформації дозволяє керівнику оптимізувати управлінські та фінансові рішення.

Дослідження практики роботи вітчизняних підприємств свідчить про те, що не завжди рівень кваліфікації облікових працівників відповідає сучасним вимогам. Це робить особливо гострими проблеми підготовки та підвищення кваліфікації бухгалтерів відповідно до вимог ринкової економіки.

В сучасних умовах відбуваються суттєві зміни бухгалтерської професії, які повинні враховуватися при підготовці бухгалтерів.

По-перше, істотно посилилася роль бухгалтера в управлінському процесі. В умовах ринкових відносин, заснованих на послідовному застосуванні економічних методів управління, підвищуються вимоги до інформаційного забезпечення і підсилюються управлінські аспекти обліку. Бухгалтер повинен володіти не тільки новими методами роботи, але й відповідними уявленнями про ту систему управління, в рамках якої вони повинні застосовуватись.

По-друге, зростає інтелектуалізація роботи бухгалтера. Якщо за централізованого планування економіки домінували вертикальні зв'язки, то в ринковій економіці акцент зміщується у бік горизонтальних зв'язків. Підприємство є самостійним суб'єктом бизнес-відносин, тому рішення повністю ухвалюються ним самостійно, а їх результат відбивається на фінансовому стані підприємства.

По-третє, відбувається різке посилення аналітичної компоненти в роботі бухгалтера, яке необхідно для обґрунтування і вибору політики кредитування покупців, оцінки ефективності банківського кредитування, вибору політики роботи з кредиторами, вибору найбільш ефективної облікової політики тощо.

По-четверте, однією з складних проблем психологічного характеру для сучасного вітчизняного бухгалтера стає проблема вибору. Раніше в своїй роботі бухгалтер керувався в основному інструкціями, які носили приписуючий характер. У зв'язку з впровадженням у вітчизняну практику міжнародно визнаного підходу до регулювання обліку і звітності через стандарти, що носять рекомендаційний характер і часто передбачають вибір одного з декількох методів ведення обліку, робота бухгалтера принципово змінилася - він повинен робити обґрунтований вибір на користь того або іншого методу.

По-п'яте, посилюється креативність бухгалтерської професії. В умовах гармонізації та стандартизації бухгалтерського обліку, які супроводжують глобалізацію світових процесів розвитку, змінюється характер праці бухгалтера від виконавчого до творчого, що потребує глибокого з'ясування проблем при підготовці інформації для прийняття управлінських рішень.

По-шосте, часто роль бухгалтера в організації і управлінні бізнесом визначається не лише його професійним статусом, але і тією обставиною, що в невеликих фірмах він нерідко вимушений об'єднувати в собі функції не тільки власне бухгалтера, але і фінансового менеджера та аналітика.

В таких умовах лише високий рівень професійної компетентності надасть можливість фахівцям ефективно управляти інформаційним бізнес-середовищем, що надзвичайно швидко змінюється та враховувати його потенційні можливості та постійно зростаючі ризики.

Зазначені зміни тягнуть за собою необхідність підвищення професіоналізму та компетентності бухгалтера. Тобто попит на бухгалтерські послуги не збільшується, але змінюються вимоги до їх якості.

Суттєвим чином формуванню та підтримці високого професійного рівня бухгалтерів сприяє посилення науково-дослідної компоненти навчального процесу підготовки фахівців, основним завданням якої є забезпечення розуміння студентами сутності, особливостей різних напрямів стандартизації методологічних підходів до надання та розкриття облікової інформації у фінансовій звітності, змісту та форм адаптації законодавства України з питань бухгалтерського обліку, фінансової звітності та аудиту до вимог Європейської спільноти в умовах глобалізації економік; формування та відпрацювання навичок науково-дослідницької роботи у галузі обліку, аудиту, економічного аналізу, а також у сфері регулювання нормативної бази бухгалтерського обліку і аудиту.

Науково-дослідна компонента навчального процесу підготовки бухгалтерів серед іншого включає підготовку наукових, курсових та дипломних робіт. При цьому важливе значення має вибір та обґрунтування тематики цих робіт, яке повинно здійснюватися з врахуванням двох основних факторів: мети навчального процесу та реальних народногосподарських задач, що потребують вирішення.

Варіативний підхід до формування структури наукових, курсових та дипломних робіт та вибору теми дає можливість студенту обґрунтовано визначати напрями дослідження відповідно до особливостей господарювання базового підприємства та власних професійних і наукових інтересів.

Визначення сутності, мети та завдань науково-дослідної компоненти неможливе без таких базових положень Кодексу етики Міжнародної федерації бухгалтерів, як професіоналізм і компетентність. Якщо професіоналізм бухгалтера розуміють як високу якість його діяльності, що визнана клієнтами та роботодавцями, то поняття компетентності бухгалтера передбачає надання професійних послуг не лише з відповідною ретельністю, старанністю, а й за

умови отримання клієнтом або роботодавцем економічної вигоди від використання професійних послуг, що базується на останніх новаціях у практиці, законодавстві, методології бухгалтерського обліку та фінансової звітності [1, с. 8].

Це зумовлює особливу важливість оволодіння студентами нормами діючого законодавства, що регламентує ведення фінансового обліку та податкових розрахунків та необхідність оперативного внесення відповідних коректувань до методичного забезпечення підготовки бухгалтерів у разі змін нормативного законодавства.

З огляду сучасних змін у професії бухгалтера в підготовці фахівців з бухгалтерського обліку дуже важливим є оволодіння навичками оцінки, обґрунтування, та оптимізації облікової політики як інструмента управління бухгалтерським обліком. З цією метою доцільним є широке застосування в навчальному процесі методу анкетування. При цьому робота студентами може проводитися за наступними етапами: розробка макету листа опитування та анкет для обстеження облікової політики на підставі вивчення фахової літератури та запропонованих студентам зразків; проведення анкетного обстеження, формулювання висновків за результатами анкетного обстеження з метою визначення слабких місць та проблемних моментів облікової практики підприємств та її оптимізації.

Такий підхід до вивчення облікової політики дозволить майбутнім фахівцям набути навичок свідомого, обґрунтованого формування облікової політики та ефективної її оптимізації.

Ще одним напрямом удосконалення науково - дослідної компоненти навчального процесу підготовки бухгалтерів є активізація міждисциплінарних зв'язків обліково-аналітичного блоку, а саме використання обліково-аналітичних категорій як базових для інших економічних дисциплін, більш чіткого визначення понятійного апарату, а також взаємозв'язків між категоріями та поняттями різних навчальних блоків, дисциплін та кафедр.

Проведені дослідження дозволяють надати наступні висновки. Обліково-аналітична освіта є важливим елементом підготовки сучасних управлінців. Зміни характеру праці облікових працівників, посилення креативності бухгалтерської професії зумовлюють нові вимоги до підготовки фахівців з бухгалтерського обліку та аудиту. Ці зміни тягнуть за собою необхідність підвищення професіоналізму та компетентності бухгалтера.

Дослідження впливу еволюції суспільства на професію бухгалтера та сучасних змін у професії показало, що особливо актуальним на сьогодні є підвищення рівня кваліфікації облікових працівників через посилення наукової складової навчального процесу та розвиток творчої компоненти у майбутніх фахівців. Це дозволить адаптувати підготовку бухгалтерів до вимог глобалізаційних та інтеграційних процесів, що мають сьогодні вирішальний вплив на розвиток бухгалтерського обліку.

Література

1. Міжнародний стандарт «Вимоги щодо компетентності для професіоналів з обліку, аналізу та аудиту» // Школа професійного бухгалтера. — 2012. — № 4 (76).